

PEDAGOG SPECJALNY-

**INDYWIDUALNY PROGRAM ZAJĘĆ TERAPEUTYCZNYCH
DLA UCZENNICY W OPARCIU O OBSERWACJĘ WŁASNĄ ORAZ
ZALECENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNEJ.**

Charakterystyka uczennicy

Uczennica kilkakrotnie była badana w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej z powodu znacznych trudności dydaktycznych. Funkcje pamięciowe uczennicy są znacznie ograniczone. Obserwuje się u niej niski poziom wiedzy ogólnej, poziom słownictwa czynnego poniżej przeciętnej. Wyraźny deficyt w obrębie percepcji wzrokowej i koordynacji wzrokowo- ruchowej. Wypowiedzi ustne dziewczynki są chaotyczne, często nie odpowiada logicznie na zadawane pytania. Uczennica pracuje powoli podczas zajęć, potrzebuje dodatkowego wsparcia ze strony nauczycieli. Utrzymują się problemy w czytaniu; tempo i poprawność czytania znacznie obniżone. Uczennica często nie rozumie czytanego przez siebie tekstu; myli fakty, odpowiada chaotycznie, pomija istotne szczegóły. Poziom graficzny pisma obniżony; litery są niekształtne, mają różny kąt nachylenia, z trudem mieszczą się w liniaturze. Występują liczne błędy w pisaniu ze słuchu; opuszcza litery, myli litery o podobnym kształcie, zamienia wyrazy na inne, występują błędy typowo ortograficzne. W zakresie umiejętności matematycznych uczennica nadal wspiera się konkretami, podejmuje próby dodawania i odejmowania sposobem pisemnym. Nie uchwyciła istoty mnożenia i dzielenia. Nie rozwiązuje zadań z treścią. Bardzo słabo wyćwiczyła rachunek pamięciowy. Obserwuje się wyraźny deficyt w zakresie myślenia logicznego, abstrahowania, wnioskowania, porównywania. Dziewczynka jest samodzielna w codziennym funkcjonowaniu. Chętnie pracuje na treściach szkolnych z pomocą nauczyciela, jest bardzo otwarta w indywidualnej pracy z nauczycielem podczas zajęć rewalidacyjnych.

Zalecenia Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej :

W ramach zajęć należy:

- stymulować ogólny rozwój poznawczy uczennicy, wzbogacać zasób słownictwa i wiedzy ogólnej
- rozwijać myślenie przyczynowo- skutkowe poprzez ćwiczenia oparte na logicznej sekwencji zdarzeń, np. historyjki obrazkowe
- doskonalic orientację i wyobrażnię przestrzenną
- należy bazować na myśleniu konkretno- obrazowym, stosować formy i metody oparte o praktyczne działanie, odwoływać się do sytuacji znanych uczennicy
- wielokrotnie powtarzać treści przeznaczone do opanowania
- skupić się na treściach podstawowych, istotnych w dalszej nauce
- wspierać uczennice pytaniami ukierunkowanymi i dodatkowymi objaśnieniami
- uczyć przez naśladownictwo, analogię

Ponadto w oparciu o obserwację pedagogiczną pedagoga specjalnego z uczennicą zauważono symptomy następujących zaburzeń percepcyjno- motorycznych, mających istotny wpływ na umiejętności szkolne:

Zaburzenia percepcji słuchowej

1. Pisanie

- zniekształcanie pisowni, upraszczanie grup spółgłoskowych,
- mylenie liter odpowiadających głoskom podobnym fonetycznie,
- trudności w pisaniu zmiękczeń, dwuznaków, samogłosek nosowych i zespołów dźwiękowych
- opuszczanie liter w wyrazach, przestawianie kolejności,
- przestawianie szyku dyktowanych wyrazów.

2. Czytanie

- trudności we właściwej intonacji czytanej treści,
- błędy w czytaniu - zamiany liter, opuszczanie ich, zamiana brzmienia, nieprawidłowe odczytywanie całych wyrazów,
- trudności ze zrozumieniem czytanych treści.

Zaburzenia percepcji wzrokowej i orientacji przestrzennej:

1. Pisanie:

- trudności w przepisywaniu, pisaniu z pamięci i ze słuchu
- mylenie liter optycznie podobnych,
- opuszczanie znaków diakrytycznych,
- błędy typowo ortograficzne, wynikające ze słabej pamięci wzrokowej.

2. Czytanie

- mylenie liter i wyrazów graficznie podobnych,
- rozpoznawanie napisów po cechach przypadkowych,
- czytanie na pamięć, zgadywanie,
- przestawianie i opuszczanie liter, sylab, wyrazów, opuszczanie końcówek,
- wolne tempo czytania, niechęć do czytania głośnego,
- rozumienie treści utrudnione ze względu na koncentrowanie się na technice czytania.

Istotne więc podczas zajęć jest usprawnianie, oprócz orientacji przestrzennej , percepcji wzrokowej i słuchowej.

Cele programu:

- rozwijanie rozwoju poznawczego, poziomu wiadomości ogólnych i słownictwa
- rozwijanie myślenia przyczynowo- skutkowego poprzez ćwiczenia oparte na logicznej sekwencji zdarzeń
- doskonalenie orientacji i wyobraźni przestrzennej
- usprawnianie analizatora wzrokowego, słuchowego, orientacji i wyobraźni przestrzennej
- doskonalenie podstawowych technik szkolnych: czytania, pisania, liczenia

-podnoszenie motywacji do nauki

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNYCH

Cele edukacyjno- terapeutyczne realizowane poprzez:

1. Swobodne oraz kierowane wypowiedzi uczennicy
2. Określone obserwacje, czynności, prace prowadzone przez uczennicę
3. Działania praktyczne rozwijające orientację w środowisku, samodzielność
4. Prowadzenie ćwiczeń dostosowanych do indywidualnych możliwości i potrzeb uczennicy, rozwijających i usprawniających:
 - procesy poznawcze,
 - funkcje percepcyjne,
 - mowę i słownictwo ,
 - techniki szkolne: czytanie, pisanie, liczenie.
 - procesy społeczno – emocjonalne,
5. Obsługę komputera (programy komputerowe, Internet
6. Gry edukacyjne i dydaktyczne programy komputerowe.

Metody pracy:

Metody czynnościowe: działanie, przeżywanie, odkrywanie i poznawanie. Metoda Dennisona
Metody oglądowe oparte na obserwacji., metody oparte na słowie (opowiadanie, opisy, pogadanki, praca z książką), metoda sytuacyjna; tzn. stwarzanie sytuacji i przewidywanie następstw. Metoda komputerowego wspomagania. Metody wspomagające, alternatywne Frostig

Forma pracy; indywidualna

POSZERZANIE WIEDZY OGÓLNEJ

- Zachęcanie uczennicy do czytania, wspólne czytanie i przeglądanie książek i czasopism, wspólne wyjścia do biblioteki.
- Przeglądanie wydawnictw encyklopedycznych dla dzieci (w tym multimedialnych).
- Korzystanie z różnych źródeł informacji (prasa, telewizja, Internet).
- Oglądanie albumów, folderów, zdjęć i innych wydawnictw z różnych zakątków świata.
- Organizowanie wycieczek – zachęcanie do udziału w wycieczkach, wspólne planowanie trasy.
- Rozmowy na tematy interesujące uczennicę, wyszukiwanie wiadomości na ten temat.
- Zachęcanie do oglądania telewizyjnych programów edukacyjnych i przyrodniczych.
- Rozwiązywanie krzyżówek, rebusów itp.
- Zbieranie informacji nt.

USPRAWNIANIE MYŚLENIA

- Porównywanie przedmiotów i obrazków – wskazywanie różnic i podobieństw.
- Dobieranie przedmiotów (lub ich części) funkcjonalnie ze sobą związanych.
- Wskazywanie przedmiotu, który nie pasuje do pozostałych i wyjaśnienie dlaczego.
- Przekształcanie jednej figury w inną- figury mogą być zbudowane z patyczków).
- Rysowanie schematycznego obrazka w kratkach wg wskazówek (np.: jedna kratka w górę, cztery kratki w lewo itp.).
- Układanie zagadek o przedmiotach, roślinach, zwierzętach.
- Dobieranie obrazków parami wg podanych zasad.
- Grupowanie obrazków należących do tej samej rodziny, np. owoców, zabawek, mebli, pojazdów.
- Dopisanie brakującego wyrazu posługując się rozumowaniem przez analogię, np.: wróbel – ptak; dąb – drzewo, róża –; marchew –
- Zadawanie przez ucznia pytań mających na celu odgadnięcie o jaką osobę chodzi (np. czy ta osoba jest kobietą?).
- Dopowiadanie do przymiotnika nazwy przedmiotu, np. zielony – liść, okrągła – piłka.

ROZWIJANIE MYŚLENIA LOGICZNEGO

- Zachęcanie uczennicy do wypowiedzi, zwracając uwagę na logiczną ich zawartość.
 - Analizowanie zjawisk i sytuacji z życia codziennego z ujmowaniem w nich związków przyczynowo – skutkowych.
- Układanie historyjek obrazkowych z wyjaśnianiem zachodzących w nich związków i zależności.
 - Werbalne opisywanie historyjek i obrazków z wyjaśnianiem zachodzących w nich związków i zależności.
 - Rozwiązywanie zagadek z wyjaśnianiem i uzasadnianiem rozwiązania.
 - Stawianie pytań o przyczyny lub logikę zjawisk.
 - Zachęcanie do czynności wymagających logicznego rozumowania:
 - porównywanie, sortowanie przedmiotów,
 - składanie, rozkładanie,
 - mierzenie, liczenie, ważenie.
 - Określanie stosunków wielkościowych, przestrzennych, czasowych.
 - Przewidywanie następstw na podstawie historyjek oglądanych i słuchanych.
 - Grupowanie obrazków mających wspólną cechę, np. otwarte okno i otwarta szuflada.
 - Dobieranie obrazków (przedmiotów) parami (spódnica – sukienka) i odrzucanie nie pasującego do nich obrazka, np. misia.

USPRAWNIANIE PAMIĘCI

- Powtarzanie opowiadania przekazanego przez nauczyciela.

- Opowiadanie o oglądanym filmie lub bajce.
- Układanie obrazków w kolejności w jakiej były demonstrowane.
 - Wydawanie poleceń wymagających zapamiętania przez ucznia kolejnych czynności.
 - Powtarzanie ciągów wyrazowych lub liczbowych.
 - Powtarzanie zdań o coraz większej liczbie wyrazów.
 - Odgadywanie brakujących w szeregu cyfr
 - Wyszukiwanie różnic w dwóch szeregach cyfr
 - Wymienianie lub zapisanie nazw przedmiotów zapamiętanych po krótkiej ekspozycji.
 - Dostrzeganie zmian które zaszły w pomieszczeniu lub w położeniu drobnych przedmiotów.
 - Rysowanie wzoru uprzednio eksponowanego z pamięci.
 - Składanie obrazka z części po uprzednim obejrzeniu go w całości.
 - Kolorowanie pól oznaczonych takimi samymi znakami graficznymi.
 - Uzupełnianie zaczętego rysunku, gdzie brakujące elementy są wykropkowane.
 - Uzupełnianie brakującego elementu w całości rysunku

WZBOGACANIE SŁOWNICTWA

- Powtarzanie głosek, sylab, wyrazów, zdań, ciągów liczbowych.
 - Nazywanie osób, przedmiotów, roślin, zwierząt, zjawisk przy każdej nadarzającej się okazji.
 - Swobodne wypowiedzi na podstawie przeżyć i obserwacji.
 - Nazywanie czynności, odpowiadanie na pytanie „co robi?” na podstawie konkretnej sytuacji lub ilustracji.
 - Określanie cech przedmiotów.
 - Omawianie treści obrazków – poprawne formułowanie zdań.
 - Budowanie prostych zdań z rozsypanych wyrazów.
 - Układanie i opowiadanie historyjek obrazkowych.
 - Wspólne i samodzielne wygłaszanie wierszyków, rymowanek, wyliczanek (również z wyklaskiwaniem rytmu).
 - Rysowane wierszyki – rysowanie przez ucznia swoich skojarzeń po samodzielnym przeczytaniu, bądź w trakcie czytania wierszyka przez nauczyciela.
 - Rozwiązywanie zagadek, rebusów, krzyżówek.
 - Próba układania pytań do podanych treści.
 - Systematyczne czytanie lub przeglądanie czasopism i prasy.
 - Czytanie książek, opowiadanie ich treści, określanie przyczyn i skutków wydarzeń, ocena postępowania bohaterów itp.
 - Korzystanie z encyklopedii i słowników (również multimedialnych) wyjaśnianie niezrozumiałych słów.

USPRAWNIANIE ANALIZY I SYNTEZY WZROKOWEJ

- Składanie obrazka z pociętych części.
- Wyodrębnianie różnic między dwoma obrazkami.

- Układanki z kolorowych figur geometrycznych (kolorowe, różnej wielkości i koloru koła, kwadraty, trójkąty, prostokąty), „pawie oczka”.
- Uzupełnianie niekompletnych figur.
- Ukryte figury – wskazywanie ile i jakie figury występują na rysunku.
- Wyszukiwanie w tekście takich samych liter, sylab, wyrazów.
- Dostrzeganie podobieństw między wyrazami, wskazywanie wyrazów podobnych.
- Odwzorowywanie wyrazów.
- Układanie parami wyrazów – dobieranie wyrazów o takim samym układzie graficznym.
- Uzupełnianie liter lub sylab w wyrazach.
- Układanie wyrazów z liter i sylab według wzoru oraz bez wzoru.
- Loteryjki obrazkowo – wyrazowe – dopasowywanie podpisów do obrazków.
- Dobieranie zdań do obrazków.

USPRAWNIANIE ORIENTACJI I WYOBRAŹNI PRZESTRZENNEJ

- Układanie przedmiotów zgodnie z podanym kierunkiem: na, pod, nad, w środku, po lewej stronie, po prawej stronie itp.
- Układanie obrazków, symboli graficznych, znaków, cyfr według poleceń: połóż myszkę po lewej stronie kota itp.
- Rysowanie figur pod dyktando w powietrzu i na kartce (dyktando graficzne).
- Układanie z patyczków różnych figur geometrycznych.
- Odwzorowywanie różnych figur geometrycznych.
- Rysowanie kół z zachowaniem kierunku od prawej do lewej strony
- Odtwarzanie z pamięci kształtów uprzednio zaobserwowanych.
- Układanie obrazków w kolejności, w jakiej były eksponowane.
- Układanie obrazków wg wzoru (np. puzzle).
- Układanie i rysowanie według instrukcji słownej.
- Rysowanie kompozycji za pomocą szablonów.
- Kończenie rozpoczętych rysunków.
- Porównywanie przedmiotów i figur geometrycznych.

ROZWIJANIE PERCEPCJI SŁUCHOWEJ

-podział zdań na wyrazy,

- podział wyrazów na sylaby,
- podawanie wyrazów zaczynających się od określonej sylaby,
- synteza sylab ze słuchu,
- analiza i synteza głoskowa wyrazów,
- podawanie wyrazów zaczynających się na określoną głoskę,
- nauka wierszy, dni tygodnia, miesiące, pór roku,
- powtarzanie krótkich zdań.

DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE PODSTAWOWYCH TECHNIK SZKOLNYCH

ĆWICZENIA DOSKONALĄCE CZYTANIE

1. Podział zdań na wyrazy.
2. Podział wyrazów na sylaby.
3. Podawanie wyrazów zaczynających się od określonej sylaby.
4. Synteza sylab ze słuchu.
5. Podział wyrazów na głoski i łączenie głosek w wyrazy.
6. Podawanie wyrazów zaczynających się od danej głoski.
7. Nauka wierszy, dni tygodnia, miesiące, pór roku.
8. Powtarzanie krótkich zdań.
9. Rozsypanki sylabowe, wyrazowe, zdaniowe.
10. Dobieranie wyrazów do obrazka.
11. Loteryjki obrazkowo- wyrazowe.
12. Rozwiązywanie zagadek i rebusów.
13. Czytanie wyrazów, zdań i tekstów sylabami.
14. Czytanie sylab i wyrazów w krótkich ekspozycjach.
15. Czytanie sylab, wyrazów, zdań na przemian z dzieckiem.
16. Ciche czytanie selektywne (czytanie wybranych liter, sylab, wyrazów zawierających określoną trudność), a następnie czytanie głośne.
17. Tworzenie zestawów tematycznych i wyrazów pokrewnych.
18. Dobieranie wyrazów parami tworzącymi logiczną całość np. pies- wierny, kołyska- dziecko, krawcowa- szycie.
19. Czytanie, streszczenie tekstu, nadawanie tytułów fragmentom tekstu.
20. Formułowanie pytań do podanych zdań.
21. Wyłonienie sensownego zdania ze zlepków wyrazów.

I. ĆWICZENIA DOSKONALĄCE PISANIE

1. Przepisywanie:
 - a) uzupełnianie wyrazów literami (dwuznakami, zmiękczeniami) lub sylabami, a zdań wyrazami,
 - b) podkreślanie liter, sylab, wyrazów zawierających określoną trudność,
 - c) wypisywanie sylab, wyrazów z trudną literą,
 - d) przekształcanie tekstu, np. zamiana liczby pojedynczej na mnogą,
 - e) wypracowanie nawyku przepisywania tekstu całymi wyrazami po uprzednim przeczytaniu całego wyrazu.
2. Pisanie z pamięci:
 - a) odczytanie całego wyrazu, zdania,
 - b) zwrócenie uwagi na trudne elementy,
 - c) podział na części (sylaby) ułatwiający zapamiętanie,
 - d) zasłonięcie tekstu z wyjątkiem pierwszej części i jej obserwacja,
 - e) zasłonięcie części i pisanie jej z pamięci,
 - f) odsłonięcie części, sprawdzenie i poprawa zapisu.
3. Pisanie ze słuchu:
 - a) odczytanie wyrazu (zdania, tekstu) w całości,
 - b) dyktowanie części wyrazu (zdania),

- c) kilkakrotne powtarzanie dyktowanego tekstu,
- d) pisanie wyrazów poprzedzone podziałem na sylaby,
- e) pisanie wyrazów poprzedzone zapisaniem trudnej głoski.

Uwaga: Pisanie ze słuchu wprowadza się po uprzednim układaniu (wyrazów, zdań) z rozsypanek literowych, wyrazowych), czytaniu, przepisywaniu i pisanu z pamięci.

DOSKONALENIE UMIEJĘTNOŚCI LICZENIA

- Wykorzystywanie każdej okazji do ćwiczeń w liczeniu – liczenie kolejne, liczenie kompleksami.
- Wyodrębnianie cech przedmiotów.
- Rozumienie pojęcia zbioru – wyodrębnianie i tworzenie zbiorów wg wielkości, koloru, kształtu i innych kryteriów.
- Liczebność zbiorów – przeliczanie elementów dwójkami, trójkami itd.
- Porównywanie liczebności zbiorów – więcej, mniej, tyle samo.
- Odwzorowywanie zbiorów za pomocą prostych symboli graficznych.
- Tworzenie zbiorów równolicznych i przyporządkowywanie ich elementów.
- Porządkowanie liczb w ciągu liczb naturalnych.
- Rozkładanie liczb na składniki.
- Wykonywanie podstawowych działań arytmetycznych w poznanym zakresie.
- Rozwiązanie zadań z treścią.
- Poznawanie monet i banknotów.
- Równowartość pieniędzy.
- Wypłacanie konkretnej kwoty.

TERAPIA SFERY EMOCJONALNO- MOTYWACYJNEJ

- stworzenie atmosfery bezpieczeństwa
- pomoc w pojawiających się trudnościach i niepowodzeniach szkolnych
- podnoszenie motywacji do nauki

OPRACOWAŁA: Anna Piwowska